

Escola pública i formació de mestres a Dinamarca

Escuela pública y formación de maestros en Dinamarca

Public school and teachers education in Denmark

Anna-Marie Hansen, anh@ucl.dk

Professora del Departament de Formació del Personal Docent de la University College Lillebælt (Dinamarca).¹

Resum

L'article aporta una breu descripció factual de l'escola pública o estatal danesa, *Folkeskolen*, i de la formació de mestres a Dinamarca. Després de la descripció de la formació de mestres, l'autora presenta alguns dels reptes actuals d'aquesta qüestió a Dinamarca.

Finalment, l'article tracta del repte de la formació permanent que és necessària per a tots els mestres. L'autora descriu experiències amb cursos de formació de mestres en servei i experiències del projecte COPE. Assenyala les condicions que sembla important considerar quan es planifica el desenvolupament de les competències docents.

Aquest article és el resultat de la col·laboració entre membres del projecte COPE.

Paraules clau

Formació de professors, tendències internacionals, programes de formació del professorat, ensenyament per competències.

Resumen

El artículo aporta una breve descripción factual de la escuela pública o estatal danesa, *Folkeskolen*, y de la formación de maestros en Dinamarca. Tras la descripción de la formación de maestros, la autora presenta algunos de los retos actuales de esta cuestión en Dinamarca.

Finalmente, el artículo trata del reto de la formación permanente, que es necesaria para todos los maestros. La autora describe experiencias con cursos de formación de maestros en servicio y experiencias del proyecto COPE. Señala las condiciones que parece importante considerar cuando se planifica el desarrollo de las competencias docentes.

Este artículo es el resultado de la colaboración entre miembros del proyecto COPE.

Palabras clave

Formación de profesores, tendencias internacionales, programas de formación del profesorado, enseñanza por competencias.

1. Department of Teacher Education, Jelling Vejlevej 2, 7300 Jelling (Dinamarca) www.ucl.dk

Abstract

The article gives a short and fact-oriented description of the Danish state or public school, Folkeskolen, and the education of teachers in Denmark. After the description of teacher education, the author presents some of the challenges of today's teacher training in Denmark.

Finally, the article deals with the challenge of the ongoing education which is necessary for all teachers. The author describes experiences from diploma courses

among teachers' in-service courses and experiences from the COPE project. She points out conditions that seem important to consider when planning development of teaching competences.

This article is a result from the collaboration made among partners in the COPE project.

Keywords

Teachers training, international trends, teacher training programmes, teaching competences.

1. L'ESCOLA PÚBLICA A DINAMARCA: LES FOLKESKOLEN

L'escola pública o estatal danesa, la "Folkeskole", és l'escola municipal de primària i de primer cicle de secundària. Dinamarca té una població de 5,4 milions d'habitants i hi ha poc més de 1.500 escoles públiques amb uns 600.000 alumnes. L'educació és obligatòria a Dinamarca per a totes les persones amb edats compreses entre els 6 i els 16 anys, i la Folkeskole engloba l'educació obligatòria des de preescolar fins al curs 9 i un any no obligatori, el 10. Aproximadament el 88% d'una cohort d'edat va a la Folkeskole.

La llei d'educació o la llei de *Folkeskole*, establerta pel Ministeri d'Educació, disposa que l'escola ha de proporcionar als infants capacitats relacionades amb assignatures concretes i alhora els ha de preparar àmpliament per al seu paper com a ciutadans en una societat democràtica. Els objectius generals de les Folkeskolen es divideixen en tres seccions; la primera està relacionada amb "el coneixement i les destreses que els prepararan per als estudis superiors i els inculcaran el desig d'aprendre més". La segona secció tracta dels mètodes i els enfocaments i afirma que l'objectiu és que "els estudiants desenvolupin la consciència, la imaginació i la confiança en les seves pròpies possibilitats i experiències de manera que siguin capaços de comprometre's i estiguin disposats a entrar en acció". La secció tres estableix que "la *Folkes-*

kole ha de preparar els estudiants perquè siguin capaços de participar, demostrar responsabilitat mútua i entendre els seus drets i els seus deures en una societat lliure i democràtica". Les paraules clau per aconseguir aquest objectiu són "llibertat intel·lectual", "igualtat" i "democràcia".

Així doncs, malgrat que els crítics afirmen que l'escola ha perdut el seu enfocament doble i se centra excessivament en el coneixement relacionat amb les assignatures (en comptes de tenir l'enfocament doble basat en el coneixement relacionat amb les assignatures i en un coneixement més ampli per a la vida personal, interpersonal i social), la llei encara apunta a l'enfocament doble sense cap mena de dubte.

La classe i el tutor de classe

El tutor de classe –normalment el mestre de danès– en principi és el mateix durant un període d'anys, per tant, segueix els alumnes curs rere curs en comptes de continuar impartint docència en el mateix nivell. Abans, molts d'alumnes tenien el mateix tutor durant més de deu anys a l'escola però en general la majoria de les classes canvia de tutor després del curs 5 o 6. El tutor de classe col·labora amb els alumnes en la resolució de tasques especials relacionades amb la classe, assegura la continuïtat del guiatge i manté el màxim contacte entre l'escola i les famílies. Des de fa deu anys, hi ha tendència a oposar-se a la visió de la

classe com a estructura estable i s'opta per un model més flexible; serà interessant observar si aquesta tendència continua.

La classe és l'escenari per al desenvolupament del coneixement relacionat amb les assignatures així com per a l'aprenentatge de destreses interpersonals i democràtiques. Investigadors danesos (Ford i Anderson, 2008) afirmen que el concepte de classe i tutor de classe és típic de l'escola danesa –però no només de l'escola com a organització. Els investigadors també mantenen que la classe és clau per a la formació de la identitat personal i cultural atès que és molt important per a un infant de sis anys a quina classe pertany i qui és el seu tutor.

Col·laboració entre l'escola, les famílies i els infants

A Dinamarca hi ha una estreta col·laboració entre l'escola i les famílies, i la llei de la Folkeskole emfatitza aquesta col·laboració expressant en la primera frase que l'objectiu hauria d'assolir-se gràcies a la col·laboració entre l'escola i les famílies. Per descomptat, els mestres són els responsables de la planificació, la preparació, la implantació i l'avaluació dels processos d'aprenentatge, però és important que comparteixin objectius i resultats amb les famílies.

Almenys dues vegades l'any es convida les famílies a una reunió per parlar sobre el seu fill. El tema de la reunió està relacionat amb el desenvolupament tant personal com social de l'alumne i amb els resultats acadèmics de l'estudiant.

A més, els mestres han de redactar un pla de l'estudiant per a cada alumne almenys un cop l'any. El pla de l'estudiant ha de contenir la informació sobre els resultats de l'avaluació en totes les assignatures, però la junta municipal té potestat per decidir el grau de detall dels plans de l'estudiant.

La col·laboració entre l'escola i les famílies també és visible en el fet que cada escola ha de tenir un consell electe. S'han de triar entre 5 i 7 pares entre les persones que tenen la custòdia dels infants de l'escola, les quals són també les que voten. Els estudiants també estan representats al consell amb dos membres. El consell treballa amb els objectius i en el marc establerts per la junta municipal, però la idea de la junta és crear una plataforma adequada per a la cooperació.

Assignatures obligatòries

- Danès: cada curs.
- Anglès: cursos del 3 al 9.
- Estudis cristians: cada curs, excepte l'any en què els alumnes fan la confirmació.
- Història: cursos del 3 al 9.
- Estudis socials: cursos 8 i 9.
- Matemàtiques: cada curs.
- Ciències: cursos de l'1 al 6.
- Geografia i biologia: cursos del 7 al 9.
- Física/química: cursos del 7 al 9.
- Educació física i esport: cada curs.
- Música: cursos de l'1 al 6.
- Art: cursos de l'1 al 5.
- Disseny tèxtil, treballs en metall/fusta i economia domèstica: un o més cursos entre el 4 i el 7.

Curriculum

El Ministeri d'Educació estableix els objectius curriculars generals i les àrees de coneixement per a cada assignatura, així com directrius opcionals. Les directrius per a cada assignatura es consideren meres recomanacions i, per tant, no són obligatòries per a les administracions escolars locals. Les escoles poden dissenyar els seus propis currículums sempre que estiguin en línia amb els objectius i les àrees de coneixement establerts pel Ministeri d'Educació. No obstant això, gairebé totes les escoles trien ajustar-se a les directrius preparades pel govern central com a currículum vinculant.

El currículum de la Folkeskole danesa està molt obert a interpretacions si el comparem per exemple amb el currículum nacional de les escoles angleses. A Dinamarca no hi ha temes ni llibres de text establerts com a obligatoris, i el mestre pot triar els temes i els texts que s'ajustin millor a la seva classe. Fins 1994, hi havia lliure elecció, però aquell any es va introduir una llista d'autors obligatoris a les escoles públiques daneses. La llista d'autors "canònics" va crear fortes reaccions atès que sempre hi ha hagut una gran tradició per la llibertat dels mestres en l'elecció de la metodologia docent i per a molts de mestres això suposa poder triar els autors.

Multitud de mètodes

La llibertat en l'elecció dels mètodes per part dels mestres és important, però és igual d'important emfasitzar que aquesta llibertat també implica l'obligació de trobar el mètode més adequat, el qual hauria de ser adient d'acord amb l'assignatura, el tema, l'objectiu, les condicions i els estudiants reals. Tots els estudiants són diferents quant a capacitats i estils d'aprenentatge i, atès que el mestre ha de poder preparar lliçons i activitats que siguin accessibles a estudiants de capacitats distintes, cal tenir en compte el principi de diferenciació. Aquest fet requereix coneixement sobre una multitud de mètodes docents i la capacitat per arribar a dominar-los. La recerca dels darrers vint anys dona suport al fet que no existeix un mètode que sigui *el millor* mètode sinó que una multitud de mètodes i enfocaments és la resposta a molts de problemes d'aprenentatge (Meyer, 2007).

2. FORMACIÓ DE PROFESSORAT (MESTRES DE PRIMÀRIA I DE PRIMER CICLE DE SECUNDÀRIA)

Centres universitaris

La formació de mestres per a la Folkeskole danesa es du a terme en forma d'un sistema unificat de formació a vuit centres universitaris de Dinamarca. A diferència d'altres països, en què les universitats poden oferir programes similars, la formació de mestres de primària i de primer cicle de secundària a Dinamarca s'ofereix tradicionalment a universitats especialitzades, fins 2008 als anomenats centres universitaris d'educació –actualment departaments d'educació a un centre universitari. Els centres universitaris ofereixen programes universitaris professionals així com formació al lloc de treball i formació superior relacionada. Sovint aquestes institucions participen en treballs de desenvolupament teòric i pràctic.²

El programa de formació de mestres té una durada de quatre anys (240 crèdits ECTS) i inclou pràctiques docents a diferents escoles durant 24 setmanes en total.

Durant les darreres dècades, hi ha hagut moviments cap a la centralització així com cap a la descentralització del sistema educatiu, fet que significa que vuit centres universitaris ofereixen la mateixa formació però organitzada de maneres diferents. Els centres universitaris han de complir els mateixos estàndards i han de demostrar a través d'abundant documentació i controls que compleixen els estàndards, però així i tot es pot actuar. No obstant això, les juntes i els equips directius de les universitats estan preocupats perquè la centralització s'“ho endurà tot”–i perquè aquestes possibilitats d'actuar aniran desapareixent...

Contingut del programa de formació de mestres

Els següents paràgrafs descriuen breument la formació de mestres a Dinamarca, però podeu trobar-ne una descripció més detallada a la pàgina web del Ministeri d'Educació danès.³

El contingut del programa de formació de mestres és el següent per a tots els estudiants:

- Assignatures docents en forma de teoria docent general, psicologia i ciències de l'educació (un total de 33 crèdits ECTS)
- Estudis cristians/ “il·lustració de la vida”/ ciutadania (17 crèdits ECTS)
- 2 o 3 assignatures d'especialització (linjefag) (144 crèdits en total)
- Un projecte educatiu de fi de carrera (10 crèdits ECTS)
- Pràctiques docents (36 crèdits ECTS).

En la major mesura possible, la docència del programa de formació de mestres hauria d'incloure resultats de la recerca nacional i internacional així com treball de desenvolupament i experimental rellevant per a la professió docent. A més, hauria de ser adequada per contribuir al desenvolupament i l'aplicació de coneixement professional recent. L'avaluació, la documentació i l'aplicació dels resultats de l'avaluació en la planificació i la implantació de la docència s'han d'incloure de forma contínua en el treball dels alumnes amb les diferents matèries i cursos de la formació.

2. Ministry of Science Technology and Education. Danish Agency for International Education. <http://en.iu.dk/education-in-denmark/detailed-information/higher-education/higher-education>

3. Danish Agency for International Education (2011): Education in Denmark <http://en.iu.dk/education-in-denmark/detailed-information/teacher-education>.

El programa inclou un element interprofessional que s'ha d'organitzar de manera que, prenent com a punt de partida les seves identitats com a mestres, els estudiants comprenguin altres programes educatius rellevants. Aquest fet els hauria de fer entendre les interrelacions entre la seva pròpia professió i les d'altres que duen a terme tasques específiques, com ara qüestions del treball amb infants vulnerables.

Exàmens i portfoli

Els exàmens en les institucions de formació de mestres de Dinamarca no només els posa el professor, sinó també un examinador que, en el cas de molts d'exàmens entre els quals hi ha el projecte de fi de carrera, ha de ser extern. Els examinadors externs són responsables d'assegurar el mateix estàndard per a tots els exàmens i, per tant, la qualitat.

A Dinamarca, els estudiants han de fer exàmens de totes les assignatures i cursos, però actualment hi ha un debat obert sobre l'aprenentatge que suposen els exàmens tradicionals. Moltes institucions preferien tenir la possibilitat d'utilitzar un portfoli com a eina d'avaluació externa i com a eina per a l'aprenentatge i per a l'avaluació interna.

Tot i que encara no és possible utilitzar el portfoli per a l'avaluació externa, s'utilitza com a eina d'aprenentatge a la nostra universitat. També s'utilitza per a l'avaluació interna i per a l'autoavaluació. La decisió sobre els exàmens externs en totes les assignatures es pren de manera centralitzada (en l'àmbit nacional) i no es pot modificar, però el camí cap a l'examen és opcional.

En aquest aspecte és on cada departament d'educació pot crear el seu propi perfil educatiu. A Jelling hem triat utilitzar el portfoli com a eina d'aprenentatge i ens inspirem en gran mesura en la investigadora noruega Olga Dysthe, que sosté que el portfoli és una bona eina d'aprenentatge i que el diàleg és una gran ajuda (si no un prerrequisit) per a l'aprenentatge. Així doncs, en el nostre departament tenim com a objectiu els portfolis escrits i els debats orals durant el procés de recollida i elecció de materials per al portfoli.

Els punts següents descriuen algunes de les maneres en què s'utilitza el portfoli en la formació de mestres a la University College Lillebaelt.

Totes les assignatures es divideixen en una sèrie de

mòduls/unitats d'estudi i cada mòdul s'avalua a través de les produccions i les presentacions dels alumnes per documentar el resultat del seu aprenentatge (de manera individual o en grups).

Els períodes de pràctiques docents s'han de documentar a través d'un portfoli de pràctiques que contingui documents sobre l'experiència a l'escola i reflexions sobre la pràctica.

Es considera que l'ús de les TIC és un factor molt important al sistema educatiu danès. La tecnologia de la informació i la comunicació s'ha d'integrar en totes les assignatures en la mesura que sigui rellevant i ha de contribuir a desenvolupar els camps, els conceptes i els mètodes de cada assignatura. S'anima els estudiants a documentar les seves destreses a través d'un portfoli electrònic amb produccions i reflexions sobre el procés i el producte, i obtenen un certificat en TIC si el seu portfoli demostra destreses satisfactòries.

En la mesura que sigui rellevant, s'han d'incorporar a totes les assignatures la competència en llengua oral i escrita dels alumnes i temes internacionals. Per ajudar al desenvolupament de les destreses escrites dels alumnes, han de redactar un treball individual anual sobre una qüestió relacionada amb estudis teòrico-pràctics d'una àrea de coneixement. El darrer any d'estudis, aquest treball se substitueix pel treball de fi de carrera: un treball escrit extens que es combina amb un examen oral. El projecte de final de carrera és la prova final que el mestre pot estudiar un problema, dur a terme una investigació adequada i comunicar-la de manera efectiva.

Reptes per a la formació del mestres a Dinamarca

Hi ha molts de reptes quant a la formació de mestres avui en dia, però en aquest article només se n'esmentaran dos dels més importants.

El primer repte és atreure estudiants potencials per ser mestres. El nombre de sol·licituds ha disminuït des de la dècada passada i un altre problema és que no tots els sol·licitants tenen condicions prèvies adequades per aprovar els exàmens finals. Un nombre considerable d'estudiants de magisteri no finalitzen la seva formació i hi ha molts de motius que ho expliquen, entre els quals el fet que no és molt atractiu ser mestre. La professió docent no té bona fama perquè sembla que tothom ho sap tot sobre l'escola. Ja el 1994 Andy Hargreaves va escriure sobre la identitat

dels mestres en el període postmodern. Va assenyalar que ja no gaudien d'autoritat natural ni l'escola com a institució ni els mestres com a individus. Per tant, es posa un gran èmfasi en el fet que els mestres continuïn trobant sentit a la seva existència.

Hargreaves (2000) cita A. H. Halsey per afirmar que l'escola ha esdevingut un contenidor d'escombraries per a la societat en el qual es dipositen tots els reptes i problemes possibles i impossibles. A Dinamarca els mitjans de comunicació han contribuït a omplir aquest contenidor d'escombraries els darrers 10-15 anys explicant repetides vegades històries problemàtiques i culpant l'escola (és a dir, els mestres) de no complir les demandes de la societat moderna i de les famílies modernes.

El segon repte és educar els estudiants de manera que esdevinguin mestres amb èxit.

Un grup de professors danesos ha fet un seguiment de mestres novells per esbrinar quins són els seus problemes principals (Hansen, 2006, p. 8). Destaca que cap dels problemes típics no és específic d'una assignatura. Per descomptat els nous mestres passen molt de temps amb la preparació didàctica i relacionada amb les assignatures per a les lliçons, però no se senten poc qualificats per fer-ho. No obstant això, els investigadors identifiquen altres àrees professionals en què els mestres no senten que estan prou qualificats: gestió de la classe, cooperació en equip i col·laboració entre l'escola i les famílies. Això subratlla el fet que la formació de mestres ha de centrar-se a desenvolupar la capacitat dels mestres de cooperar amb els estudiants de l'escola, els companys mestres i els pares.

En una societat postmoderna, la pressió recau sobre l'individu, cosa que senten especialment els mestres novells. Sempre es podria haver fet una altra elecció (per exemple, pel que fa al contingut, al mètode o a l'organització), així que és important que es tingui confiança en les eleccions pròpies –i és important comunicar de manera efectiva les eleccions pròpies i argumentar-les bé.

Un altre projecte de recerca sobre els mestres experts portat a terme pel professor danès Per Fibaek Laursen ha assenyalat qüestions personals significatives que

són importants si es vol tenir èxit com a mestre. El projecte de recerca de Laursen era un projecte de recerca qualitativa que sorgia de mestres amb èxit. Laursen va entrevistar i observar els mestres per esbrinar què els caracteritzava. Per descomptat, els seus resultats estaven molt relacionats amb la persona.

Laursen va assenyalar 7 característiques:

- Els mestres tenien una intenció personal
- Els mestres “encarnaven” el seu missatge
- Els mestres mostraven respecte cap als seus alumnes
- Hi havia bones condicions per a la docència
- Els mestres sabien col·laborar de manera eficient amb els seus companys
- Els mestres podien fer el que volien
- Els mestres es responsabilitzaven del seu propi desenvolupament

3. ELS MESTRES COM A APRENENTS

Per acabar aquest article, voldria fer uns quants comentaris sobre el darrer tret característic dels mestres autèntics i amb èxit –el fet que es responsabilitzin del seu propi desenvolupament. En primer lloc, vull relacionar aquesta afirmació amb els resultats d'un altre projecte sobre la formació permanent dels mestres. Després, ho relacionaré amb la meua pròpia experiència com a formador de mestres i amb el fet d'haver participat en la formació permanent de mestres durant els darrers 12 anys.

Per descomptat, és important que els mestres s'interessin pel seu propi desenvolupament i se'n responsabilitzin, però és igual d'important que comparteixin aquesta responsabilitat amb altres. Bayer ha seguit mestres en acció per estudiar quins factors semblen importants si es vol assegurar que els mestres se segueixen capacitant a través de la formació i de la participació en el desenvolupament de projectes (Bayer, 2004). La recerca va mostrar que els següents factors són importants:

- Les condicions educatives en un context polític i social

- La gestió de l'escola
- L'actitud de l'equip
- Les qualificacions del mestre mateix
- La col·laboració amb els alumnes i les seves reaccions.

Això demostra que l'actitud del mestre és important, però que no és suficient. El mestre necessita suport de l'equip i de les autoritats i a més les condicions generals han de donar suport a un desenvolupament permanent de qualificacions.

Com a professora d'un centre universitari danès, he participat en molts de cursos per a mestres en actiu i he vist la importància que tenen l'organització d'aquests cursos i el suport als mestres. És molt diferent esperar que els mestres aconseguixin un títol assistint a deu sessions de tarda o de vespre (després d'una llarga jornada laboral) que donar-los sis setmanes de permís per fer un curs. Quan es crea un període de temps complet dedicat a l'estudi, els mestres tenen temps per endinsar-se en la teoria i estan també distanciat de la pràctica, cosa que els dóna una millor oportunitat de reflexionar. Recentment, una regió del sud de Dinamarca va signar un contracte amb la nostra universitat pel qual durant tres anys tots els mestres tenien l'oportunitat d'assistir a un curs de sis setmanes a temps complet. Durant el període d'estudi de sis setmanes, els mestres havien de redactar un portfoli de procés que contingués reflexions sobre la teoria i sobre la pràctica. Al final del període d'estudi, feien un portfoli de presentació que avaluadors externs avaluaven.

Els mateixos mestres i els avaluadors externs han considerat que aquest tipus de formació contínua és molt eficient. Més de 200 mestres de la regió varen finalitzar el curs i gairebé tots diuen que va tenir èxit a causa del tipus d'organització que tenia i de l'estreta relació entre la teoria i la pràctica.

Mentre impartia docència en els cursos, vaig participar al projecte COPE (descriu en altres articles) i vaig experimentar el grau de dificultat que té trobar mestres i alumnes que poguessin trobar el temps i les energies per participar incondicionalment en el projecte. Els mestres que finalment hi varen participar estaven encantats amb el contingut i els resultats dels cursos pilot, però tots eren "ànimes de foc" que tenien un interès personal en assumptes europeus o internacionals.

En resum, el sistema educatiu ha hagut d'organitzar la formació contínua i de donar-hi suport de manera que es concedeixi temps ininterromput (tardes, dies o setmanes complets) als mestres perquè tinguin la sensació que es valora el seu esforç i que dóna fruits en forma de coneixement nou i significatiu.

Crec que tots els mestres saben que l'aprenentatge al llarg de la vida és imprescindible. Però l'aprenentatge és exigent, amenaçador i en ocasions aclaparador –també per als mestres. Així que si volem que l'aprenentatge al llarg de la vida no sigui un concepte buit, hem de considerar **com** creem processos d'aprenentatge significatius. Perquè els mestres aprenguin!

4. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Bayer, M. (2004). *Læreres læring. Aktionsforskning i folkeskolen*. Nordsjællands Forlag
- Danish Agency for International Education (2011). *Education in Denmark*. Obtingut de: <http://en.iu.dk>
- Danish Ministry of Education (2011). *Facts about the public school system*. Obtingut de: http://eng.uvm.dk/~media/Files/English/Fact%20sheets/080101_fact_sheet_the_folkeskole.ashx
- Delors, J. (1996). *Education: the necessary utopia*. Obtingut de: <http://www.unesco.org/delors/utopia.htm>
- European Commission (2004). *Key competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework*. Obtingut de: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/l-learning/keycomp_en.pdf
- Fichten, W.; & Meyer, H. (2005). *Competence Development through Teacher Research – Opportunities and Limits*. Obtingut de: <http://www.member.uni-oldenburg.de/hilbert.meyer/>
- Ford; & Anderson (2008). Klassens væsen. I: Krysler og Moos (2008): *Klasseledelse*. Dafolo
- Hansen, Jette Worm (2006). *Ny lærer i skolen*. Gyldendal
- Hargreaves, Andy (2000). *Nye lærere, nye tider*. Klim
- Illeris, Knud (2004). *Adult education and adult learning*. Roskilde University Press.
- Meyer, Hilbert. (2007). *Unterrichtsmethoden*. Frankfurt: Cornelsen Scriptor.

Per citar aquest article:

Hansen, A. M. (2011). Escola pública i formació de mestres a Dinamarca. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 2, 242-249.
Obtingut de: <http://www.innovib.cat/numero-2/pdfs/art25.pdf>